

Івасюта, Марина. «Лінгвостилістичні студії Надії Бабич». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 9, 2018, с. 63–73.
Ivasiuta, Maryna. "The Linguostylistic Studies of Nadiia Babych". *Linguostylistic Studies*, iss. 9, 2018, pp. 63–73.

УДК 881'38

<https://doi.org/10.29038/2413-0923-2018-9-63-73>

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ СТУДІЇ НАДІЇ БАБИЧ

Марина Івасюта

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
Чернівці, Україна

У статті проаналізовано наукові та науково-методичні праці Н. Бабич, присвячених вивченню стильової диференціації мови, з'ясуванню ознак різних стилів сучасної української літературної мови та їх описові; досліджено праці авторки з погляду вивчення додаткових стилістичних значень різних елементів мовної системи; з'ясовано значення праць Н. Бабич про індивідуальний авторський мовний стиль в контексті лінгвостилістичних досліджень; окреслено перспективи роботи над мовним образом Н. Бабич як науковця в сучасній лінгвоперсонології.

Ключові слова: лінгвостилістика, лінгвоперсонологія, стиль, мовна особистість, індивідуальний стиль, мовомислення, мовотворчість.

Ivasiuta Maryna. The Linguostylistic Studies of Nadiia Babych. In recent years linguists have become increasingly interested in the linguistic-stylistic studies of the scholars, who contributed to the formation of stylistics as a science and initiated new trends in stylistics and who themselves are an example of the linguistic culture and linguistic behavior. One of them is Nadiia Babych.

The aim of the article is to analyze the scientific works written by Nadiia Babych in the field of linguistic stylistics, to clarify the issues and themes of her studies and to outline the prospects for further research of the author's literary language personality. The tasks of the study are: 1) analysis of the scientific and scientific-methodical works by N. Babych devoted to the study of stylistic differentiation of language, elucidation of modern Ukrainian literary language style features and their description; 2) reviewing the works of the linguist with a focus on the study of the levels of the language system various elements additional stylistic meanings; 3) clarifying the importance of N. Babich's works regarding individual author's language style in the context of linguistic and stylistic research; 4) outlining further research issues of the linguistic image of N. Babich as a scientist in modern linguopersonology.

Nadiia Babych owns many works on theoretical issues of stylistics namely its place among other philological sciences, the notion of style, a substyle and a genre, the practical aspects like stylistic differentiation of lexical and grammatical means of language, peculiarities of their use depending on the content of the text, emotional and expressive color, author's style, which is a significant contribution to the formation and development of the Ukrainian linguistic stylistics.

General characteristics of a scientist's thinking and her language image allow distinguishing the specific features of the individual style. The scientific text of Nadiia Babych is primarily marked by the valid arguments, bright quotes, adequate linguistic norms of modern language, the predominance of the genuine Ukrainian words over foreign ones.

The characteristic features that determine the linguistic individuality of Nadiia Babych comprise figurative and emotional discourse, a harmonious balance in the use of terminology and a commonly used vocabulary, avoidance of categorical judgments, variety of parenthetical and exclamatory sentences, rhetorical questions, availability of functional guidance to comprehend a text.

Analysis of the linguistic, stylistic, scientific, and methodological works by Nadiia Babych has revealed a high level of understanding of the theoretical and practical issues, related both to the theory of styles and to functioning of individual linguistic units of different levels, a variety of the subjects of the research issues, the originality in scientific thought and extraordinary skills of the language creativity. Further studies of Nadiia Babych's linguistic personality of a scientist and the creation of a linguistic portrait of the scholar, who is an exemplar of the Ukrainian elitist speech culture, are perspective and promising.

Key words: linguistic style, linguopersonology, style, linguistic personality, individual style, linguistic thinking, language creation.

Вступ. Розвиток української лінгвостилістики сьогодні був би неповним без особистостей, завдяки яким відбулося становлення цієї науки, зародження певних її напрямів чи розділів. Особливої уваги заслуговують наукові студії вчених-стилістів, що самі є взірцем мовної культури і мовленнєвої поведінки, до яких, без сумніву, належить Надія Бабич. Зауважимо, що для такого дослідження маємо розкішну причину – 75-річний ювілей знаного науковця-стиліста. «До світочів духу звертаються у день їх народження, у ювілейні роки – особливо пильно придивляються і прислухаються. Хтось – із професійного обов'язку, хтось – із метою пізнати особисто, ще хтось – на замовлення» (Бабич, *І свого слова* 3), – говорить Н. Бабич у передслов'ї до книжки «І свого слова доточу: Роздуми з нагоди...» і продовжує: «Щоразу важливішою була котрась із цих трьох підстав взятися за перо. Та щоразу був щирий інтерес до того, до кого хотілося придивитися і прислухатися не чиймись очима і вухами, а власними». Маючи багато причин для окремого дослідження, вкажемо ще одну: науково пізнати щось нове можна, опираючись на глибинний досвід, «а глибина – у спадкові, що нам залишений поколіннями попередніми» (5).

Незважаючи на значну кількість наукових покликань і цитувань у царині фразеології, лінгвостилістики, етнолінгвістики, етнопедагогіки тощо, розвідок про наукову діяльність Н. Бабич нині небагато: передусім назвемо статтю К. Городенської в енциклопедії «Українська мова» (2004, 2007), Б. Бунчука в «Енциклопедії Сучасної України» (2003), І. Кочан у словнику-довіднику «Українські лінгводидакти крізь призму часу» (2009), Ю. Гусара «Особистості: 100 імен до книги 1000 знаних буковинців» (2015). Значно більше про мовознавицю створено публіцистичних статей з аналізом науково-педагогічної і громадської її діяльності, у яких вона постає як «буковинська володарка душі і слова», «довіку пані слова», «непересічна жінка», «будитель» думки і духу українського», що завжди «на чатах слова» і «усе життя виховує Словом» (детальніше див. (Бабич, *Бібліографічний*)). Сучасний читач, який звик послуговуватися переважно інтернет-ресурсами, може знайти статтю про Н. Бабич у «Вікіпедії», у якій

вказано, що це «Український мовознавець, кандидатка філологічних наук, професорка з 1995. Членкиня Національної спілки журналістів України (НСЖУ)», скупом подано факти життєпису, окреслено коло наукових інтересів та перелік основних праць. Зважаючи на відсутність наукових лінгвістичних розвідок про Н. Бабич, спробуймо доповнити факти про її науковий образ як ученого-стиліста, показати різноманітність та багатоаспектність її лінгвостилістичних студій, у чому вбачаємо **актуальність** нашої роботи.

Мета дослідження – проаналізувати наукові праці Н. Бабич у галузі лінгвостилістики, з'ясувати проблематику й тематику її стилістичних студій, окреслити перспективи досліджень наукової мовної особистості авторки. Відповідно до мети наші **завдання** полягають у: 1) аналізі наукових та науково-методичних праць Н. Бабич, присвячених вивченню стильової диференціації мови, з'ясуванню ознак різних стилів сучасної української літературної мови та їх описові; 2) дослідженні праць мовознавиці з погляду вивчення мовних рівнів щодо додаткових стилістичних значень різних елементів мовної системи; 3) з'ясуванні значення праць Н. Бабич про індивідуальний авторський мовний стиль в контексті лінгвостилістичних досліджень; 4) окресленні перспективи роботи над мовним образом Н. Бабич як науковця в сучасній лінгвоперсонології.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом дослідження слугували наукові, науково-методичні та науково-публіцистичні праці Н. Бабич. Для реалізації мети і завдань ми використали загальнонаукові методи (аналізу й синтезу, індукції і дедукції), описовий метод як основний, зокрема, прийом систематизації, що дозволив глибше усвідомити позицію науковця, а також виявити особливості мовотворчості Н. Бабич, функціонально-стилістичний (для з'ясування стилістичних функцій мовних засобів та закономірностей їх використання у науковому доробку авторки), метод лінгвостилістичної абстракції, який сприяв урахуванню взаємозв'язків між автором тексту і світом та мовою.

Результати дослідження та дискусія. Наукові дослідження Н. Бабич з лінгвостилістики характеризуватимемо за напрямками, виокремленими С. Богдан (5–6), – власне функціонально-стильові студії, дослідження мовностилістичних ресурсів мови та стилістика індивідуального мовлення.

Сьогодні у мовознавстві ім'я Н. Бабич традиційно згадують у когорті тих, хто розробляв теорію стилів української мови і вивчав мовно-виражальні засоби їх реалізації, бо все наукове життя дослідниці пов'язане зі словом і його силою: «І в усьому, чим жила людина давня і живе людина сьогоднішня, панувало Слово. Воно іменувало всі предмети світу, всі відчуття і сподівання, усі рухи і дії, усі зміни й наміри...» (Бабич, *Магія* 16).

Справді, науковому перу Н. Бабич належить чимало праць про теоретичні питання стилістики – її місце серед інших філологічних наук, поняття стилю та підстилю і жанру, практичні аспекти – стилістичну

диференціацію лексичних, граматичних засобів мови, особливості їх використання залежно від змісту тексту, емоційно-експресивного колориту тощо. Серед знакових праць у галузі української стилістики називають навчальний посібник Н. Бабич для студентів філологічних спеціальностей «Практична стилістика і культура української мови» (2003), у якому авторка порушує актуальні питання стилю і стилістики, стилістики мовних ресурсів (стилістичні можливості слова, фразеологічні засоби стилістики, стилістичні можливості засобів словотвору, стилістика граматична, зокрема морфологічні засоби стилістики української мови, стилістичні властивості української мови в її синтаксичній побудові та стилістичні засоби синтаксису, фоностилістика) і культури мовлення (культура мовлення як предмет вивчення, мова і мовлення в житті людини, основні комунікативні ознаки культури мовлення, виразність як ознака культури мовлення). Н. Бабич вважає стилістику основою розвитку національної мовної культури, вершиною опанування мови, до якої йдеш усе життя (Бабич, *Практична* 22). Здійснивши глибокий аналіз історії вивчення поняття стиль, мовознавиця уточнює і розширює відомі схеми класифікації різновидами стилів – розрядом підстилів (Бабич, *Практична* 11), характеризує проблеми розвитку, становлення і сучасних змін шести основних стилів та їх різновидів: розмовного (підстилі: побутовий; виробничий; епістолярний; ораторський), релігійного (конфесійного) (підстилі: канонічної літератури; літургіки; проповіді; молитви; катехитики), наукового (підстилі: власне науковий; науково-популярний; науково-навчальний; науково-технічний), публіцистичного (підстилі: інформаційний; агітаційний; власне публіцистичний; ораторський), офіційно-ділового (підстилі: адміністративно-канцелярський; законодавчий; дипломатичний; правозахисний), художнього (підстилі: поетичний, прозовий; драматичний) (Бабич, *Практична* 12–16). Н. Бабич акцентує увагу і на важливості розмежування поняття стилю і колоритів мови, які стилісти традиційно називають експресивними стилями: офіційності; урочистості – піднесеності; інтимності – ласкавості; ліризму; фамільярності; гумору; сатири (Бабич, *Практична* 16). Дослідниця наголошує, що лінгвостилістика не обмежується вузькомовним аспектом, оскільки характеристика того чи того стилю не вичерпується тільки сукупністю ознак: «Поняття стилю значно ширше, ніж сукупність певних засобів» (Бабич, *Практична* 21), а «Стилістичне (у будь-якому випадку, за будь-якого підходу) – це виражальне, і “замкненість”, “обмеженість” кожного функціонального стилю відносна, а мовні засоби не можуть бути абсолютними, єдиноможливими, раз і назавжди “закріпленими” за тим чи іншим стилем» (Бабич, *Практична* 23).

У наукових працях Н. Бабич порушує численні проблеми функціонування та опису диференційних ознак різних стилів мови, зокрема:

- усного мовлення: «Стильова диференціація комунікативної поведінки українців» (2010); «Особливості мовленнєвих жанрів усної форми функціональних стилів» (2011);
- публіцистичного («Лексика як один із засобів організації публіцистичного тексту (на матеріалі газети «Буковина») (2001), «Проблеми культури мови і стилістики в журналістській практиці: навчально-методичний посібник» (2007));
- офіційно-ділового («Культура ділового мовлення початку ХХ ст. (за «Підручником у справах шкільних» Івана Герасимовича)» (2000));
- наукового («Стилістичні проблеми в наукових працях І. К. Кучеренка та Н. І. Тоцької» (2004), «Науковий етикет і етика науковця (за листуванням В. Сімовича)» (2008); «Фольклорні матеріали як змістовий елемент наукового тексту (за працею Р. Ф. Кайндля «Гуцули») (2008); «Науковий ідіостиль професора Сербенської О. А.» (2009); «Науковий стиль – науковець – мовленнєвий етикет» (2009); «Науковий ідіолект Світлани Калениківни Богдан» (2012); «Ще один штрих до характеристики наукового ідіостилю Василя Німчука (до 60-річчя початку наукової діяльності)» (2015));
- релігійного (конфесійного) («Проблеми терміновживання і термінотворення у сучасному конфесійному стилі» (1998), «Українська мова в релігійному (конфесійному) стилі (історія, сучасний стан, перспективи)» (2000), «Місцеві» мови у сучасному релігійному стилі» (2000), «Конфесійний чи богословський стиль?» (2009)).

Зважаючи на посилення досліджень конфесійного стилю в українській мовознавчій науці, Н. Бабич порушила актуальні питання щодо його назви, диференційних ознак і стилетвірних засобів, мовних біблійних образів і мовної діяльності служителів церкви у праці «Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки» (2009). «Чи мирське і релігійне можна поєднувати в науковому дослідженні? Наприклад, у соціології, етнолінгвістиці, етнопедagogіці? Чи не є така спроба кон'юнктурною або дилетантською, адже світовідчуття мирського може бути суб'єктивним, а для розуміння релігійного потрібні спеціальні знання. А якщо не стільки розумом, як серцем? Може, з того, що ти відчуваєш, зможеш уділити і комусь одробинку надії на те, що людина спроможна зло обернути на добро, що вона здатна перебувати усе життя у злагоді з самою собою, якщо її Віра щира і глибока. Віра в те, що призначення людини на землі – жити за десятьма Заповідями, незалежно від того, якого вона віросповідання або й не сповідує віри жодної, але не заперечує Вищий розум» (Бабич, *Богословський* 7), – стверджує авторка, занурюючись у проблеми функціонування стилю, які, на її думку, починаються вже з назви – конфесійний, богословський, богослужбовий, релігійний чи духовний: «На наш погляд, *конфесійний* зберігає політично забарвлений зв'язок з сучасною боротьбою між конфесіями в Україні, *богослужбовий* має прикладний аспект значення – від церковних

обрядовій, *духовний* є неоднозначним, оскільки національна культура світська – це теж духовність народу» (Бабич, *Богословський* 23). Саме тому, вважає Н. Бабич, цей стиль варто називати богословським, «який чітко вказує на функцію універсальну – слово про Бога (богословіє) у всіх жанрових різновидах цього слова, усних і письмових» (Бабич, *Богословський* 23), і виокремлює його різновиди (підстилі): 1) мову канонічної богослужбової літератури; 2) мову тлумачної богослужбової літератури; 3) мову популярної (пізнавальної) богослужбової літератури; 4) мову проповідей; 5) мову текстів богослужбового піснеспіву; 6) мову богослужбово-методичних текстів; 7) розмовне діалогічне мовлення священика з вірним, який сповідається; 8) богословську публіцистичну літературну мову (Бабич, *Богословський* 28).

Диференційні ознаки богословського стилю та його мовні засоби окреслено й у таких працях Н. Бабич: «Мовностилістичні засоби емоційного, естетичного та інтелектуального впливу проповіді на сучасного християнина» (1997), «Стилістичні особливості організації фрази у текстах конфесійного стилю» (1997), «Синтаксична організація «Слова» Іоана Златоуста і структура сучасних полемічних текстів» (2007), «Мовний образ Богородиці у фольклорних і молитвених текстах» (2008), «Мовностилістичні особливості сучасного українського перекладу священного передання Іоана Златоустого» (2013).

В усіх працях про богословський стиль Н. Бабич обстоює питання важливості мови Української Церкви, бо саме літературна мова є об'єднувальним чинником гармонізації суспільства та декларує обов'язки щодо виконання цієї тези: «1) готувати священиків і богословів, катехитів і перекладачів у повазі до рідного слова – свого і тих, для кого твоя праця призначена; 2) перекладати всі релігійні тексти зразковою літературною мовою, якою оволодіватиме у т.ч. у межах свого фаху, священнослужитель; 3) навчати Слова Божого такою літературною мовою, якою викладаються всі інші науки, що їх опановують вірні Церкви за її стінами – як члени цивілізованого суспільства» (Бабич, *Богословський* 62). Безперечно, саме «рідна мова – ознака нації» (Бабич, *Магія* 252).

Взагалі мовне питання, що природно, є наскрізним у всіх лінгвостилістичних працях Н. Бабич. Ще до початку війни на Сході України вона писала: «...інтенсивне просування в будь-яку країну чужої для неї мови є актом мовної агресії, яка руйнує цілісність національного біополя і підриває його життєспроможність. Саме тому могутні держави дбають про збереження власної мови й енергійно протидіють експансії чужих мов. Настав час цю істину зрозуміти й українцям» (Бабич, *Магія* 32–33). Погодимося з дослідницею, що мова – захист кожного народу, його генетики і життєздатності: «І кожна нація має такий код. А ключем його є мова. Рідна мова. Не вірите? То зауважте-но: хто давно не говорить рідною мовою, як скрикне у стані відчаю, болю (від цього ніхто, на жаль, не

убезпечений), як звернеться подумки до матері, до Бога? Безсумнівно, – материнською мовою» (Бабич, *Магія* 215).

Серед праць Н. Бабич є значна кількість таких, що стосуються стилістичного навантаження одиниць різних мовних рівнів, зокрема: лексичностилістичні («Літературне і діалектне мовлення сучасної української мемуаристики» (2010), «Мовні стереотипи, ноу-хау та естетичність сучасних ЗМІ» (2010)), фразеостилістичні («Стилістика і колорит фразеології творів І. С. Нечуя-Левицького» (1988), «Фразеологізми як композиційно-стилістичний засіб в українських співомовках» (1992), «Фразеологізми як стилістичний засіб української народної пісні» (1996), «Фразеологізм як об'єкт дослідження у науково-популярному стилі і як стилістичний засіб (на матеріалі творів Докії Гуменної)» (2001)), граматикостилістичні («Нанизування як спосіб стилістичного увиразнення» (2002), «Стилістичний діапазон звертань у побутовому, інтимному та офіційному спілкуванні» (2008)), текстостилістичні («Мовний дивосвіт української колискової» (1993), «Мовні засоби романтизму в поезії М. Шашкевича» (2000), «Іван Вишенський і Мелетій Смотрицький: стилістика тогочасна і сучасна» (2007)).

Уважним поглядом філолога-науковця Н. Бабич філігранно фіксує мовні особливості різних стилів і доводить: «...кожна людина – володар свого слова, і все залежить від того, во зло чи во благо використає вона своє слово у взаєминах із собі подібними і зі світом, у якому випало їй жити, зі світом, у якому кожен предмет і кожна історія названі так, що в цьому іменуванні якраз і закодована та магічна сила, яка забезпечила людський поступ від звуконаслідування до вербального спілкування» (Бабич, *Магія* 8).

На пильну увагу дослідників лінгвоперсонології заслуговують праці Н. Бабич про стилістику індивідуального мовлення, зокрема: «Деякі особливості індивідуального стилю М. Возняка-мовознавця» (1990), «Мовний стиль Касіяна Саковича в описі Хотинської битви» (1991), «Проблеми народності норм літературної мови в часи Василя Пачовського і сьогодні» (2001), а також окремі публіцистичні нариси та наукові статті книжки «І свого слова доточу: Роздуми з нагоди...» (2004) про Г. Сковороду, М. Шашкевича, Я. Головацького, Т. Шевченка, Ю. Федьковича, Лесю Українку, О. Кобилянську, Б. Лепкого, Д. Загула, І. Вільде, В. Івасюка, Т. Севернюк, О. Лупула та ін. Щоразу, звертаючись до культурної і духовної постаті, Н. Бабич майстерними рухами стилістичним пензлем створює довершений образ, який озивається до нас: «один раз тихим милим голосом промовляє, обіймає солодким щемом серця, а іншого разу підіймає величною силою душу, дивує дивовижними справами розум сучасників...» (Бабич, *І свого слова* 5).

Аналізуючи лінгвостилістичні студії Н. Бабич, не можемо оминати мовне оформлення її наукового дискурсу. Узагальнена характеристика мовомислення й мовотворчості науковця дає змогу виокремити

специфічні риси його індивідуального стилю. Н. Бабич належить до таких мовних особистостей, яких за притаманними ознаками сміливо можна кваліфікувати, як елітарні: глибоке знання мовної системи і норм літературної мови, високий рівень стилістичної, комунікативної культури, що забезпечує дотримання етичних норм спілкування, володіння риторичними прийомами, здатність створювати тексти будь-якої складності, неординарний творчий потенціал (Романченко 220).

Науковий текст Н. Бабич передусім маркований вираженістю аргументації, добором яскравих цитат, відповідністю мовним нормам сучасної мови, переважанням власне українських слів над іншомовними.

Серед рис, які визначають мовну індивідуальність Н. Бабич-науковця, назвемо образність та емоційність викладу, які традиційно не є ознаками власне наукового стилю, проте дозволяють досягнути гармонійного балансу в користуванні термінологією і загальноповживаною лексикою, бо справжній стиліст, на думку Н. Бабич, має пам'ятати давню істину: «...яким би важливим і оригінальним не здавалось нам слово, воно повинно бути зрозуміле й доступне кожному» (Бабич, *Практична* 23). Образності наукового викладу Н. Бабич, наприклад, у праці «Магія слова для всього живого: мовно-народознавчі наукові студії» (2012), досягає використанням лексем із переносним значенням: *...можливі впливи і негативні, тобто навіювання руйнівної енергетичної сили, після якої людська психіка хворіє страхом, безнадією, очікуванням поганих змін* (Бабич, *Магія* 43); *Не треба лізти, як кажуть, комусь у душу, але якщо та душа просить від тебе уваги і підтримки, то знайди слова, знайди терпіння і будь мудрим у тому, хто якого слова від тебе потребує, бо один хоче стресу, від якого сам прийде до тями, а другий – співчуття і співпереживання* (Бабич, *Магія* 34); *Зелений і живий світ навколо нас – чудова майстерня багатства індивідуального словника, палітра для запасу прикметників, «кузня» для синоніміки дієслівної та іменникової* (Бабич, *Магія* 269); *Що гріха таїти – і між учителями пустоцвіти трапляються* (Бабич, *Магія* 187); *Звичайно, вінцем усього нашого життя, учительського зокрема, є любов* (Бабич, *Магія* 191); *Вперше ім'я зринає з уст матері, влітається в її коліскову, привчаючи до себе ще несвідомого читача* (Бабич, *Магія* 238); епітетів: *Якщо уявити собі вимовлене слово написаним, то для одних це будуть літери прописні, жирні, а для інших такі, як у молодших класах, – виведені охайно, з усіма заокругленнями і з'єднаннями. «Страшні», злі слова уявляються чорними, доброзичливі, заспокійливі будуть кольоровими відповідно до улюблених барв і стану душі в конкретний момент* (Бабич, *Магія* 35); *А може, і справді люди почнуть вимогливіше ставитись до слововживань і перестануть руйнувати дивовижно струнку ієрархію відношень між звуком – словом – значенням дією...* (Бабич, *Магія* 28); *Дивовижної метаморфози зазнало слово «блаженний»: від значення «дуже щасливий» до повної антитези – «несповна розуму», «юродивий»* (Бабич, *Магія* 127); *Скільки сонячних*

звертань створив наш народ: до батька і матері, до коханих, чоловіка і дружини, до дітей, до живої природи довкола! (Бабич, Магія 34); слів із пейоративними суфіксами: **Багатюций** словесний світ коліскової синоніміки (Бабич, Магія 227); каламбурами: **Незліченні** фразеологічні скарби. І **не злічені**, бо окремі з них тільки тепер заново починають збирати і вивчати (Бабич, Магія 194).

Ще однією із визначальних рис вкажемо уникання категоричності суджень, що виявляється у конструкціях типу: *Не можемо відмовити собі у спокусі продовжити цитувати...* (Бабич, Магія 15); *Дозволимо собі в цьому розділі активно цитувати статтю...* (Бабич, Магія 253) тощо.

У науковому синтаксисі Н. Бабич особлива стилістична роль належить вставленим конструкціям та окличним реченням: *Як часто історична свідомість кликала до мети (вона, власне ніколи не згасала!)* (Бабич, Магія 31); *Яка дивовижно влучна (як для жіночої логіки – незвична) характеристика нашого сьогодення і суспільного морально-психологічного розшарування!* (Бабич, Магія 30); *Кожен погодиться, що нині ми живемо в часи інтенсивної (навіть чи не надмірної!) комунікації* (Бабич, Магія 35), а також риторичним запитанням: *Чи замислюється науково над зазначеними мовними засобами і прийомами людина, яка читає (промовляє, творить своїми словами) молитву?* (Бабич, Магія 125); *Відроджуйтесь! Чи ж справді це так?* (Бабич, Магія 138); *Чому саме за євангельськими текстами легше пізнати зміст концептів зло (гріх) і добро (антизло)?* (Бабич, Магія 149); *Чи ж можливо у бесіді пізнати людину, до того ж людину сучасну, яку скло і бетон, швидкісні автомобілі й кібернетичні системи пізнання світу віддалили від тієї живої природи, з якої колись давно-давно виділилася людина?* (Бабич, Магія 304).

Наявність функційної установи на сприйняття тексту – теж одна із рис мовостилю Н. Бабич – вона ніби веде діалог зі своїм читачем: *І не поспішайте, чемний читачу, звинувачувати нас у вживанні русизмів «многоликий», «многотрудний». Це – старослов'янізми* (Бабич, Магія 335), а в статті «А що там – за порогом?» дає настанови батькам щодо мовного виховання дитини, розкриваючи багатство українського дитячого фольклору: *Плаче маля. Ні «цить», ні «тихо», ні «ша-ша», ні колихання в колісці не допомагають. І коліскова «не бере». Та ми йому не кажімо: Ой, люлі, дитя, спать! <...> А краще заспіваймо: Котику біленький <...>. І це не допомогло? То залишається хіба таке: Тпру-тпру, лялі / малесенькій Галі <...>. Ваша дитина нічого не розуміє? – То вам лише здається <...>. Не дається взувати? А ви заговоріть: Кую, кую ніжку <...>. Хочете вкласти у колісочку, а дитина опирається, виривається? А Ви не силуйте, почніть: Горошок, / Бобошок <...>. Під час купелі капризує? Ласкаві, теплі слова не заспокоюють? То, може, вплине така словесна тирада: Зайчику, зайчику, де ти був? <...>. Возите дитину на спині. А чому мовчки? Тосі, тосі / Свині в просі <...>. Правда ж, веселіше?* (Бабич, Магія 265–269).

Використовуючи різні мовно-виражальні засоби української мови Н. Бабич доводить: «Слово має величезну владу над людиною. Звичайні прості слова можуть засмутити і розрадити, роздратувати й заспокоїти, змусити посміхнутися й заплакати, викликати біль і втамувати його. І сучасна людина знає, що слова можуть бути сильніші за ліки, створені талановитими хіміками. І діють слова на людину швидше й сильніше, ніж медичні препарати. А якщо пам'ятати, що сила впливу слова залежить від його емоційного забарвлення, від психологічної налаштованості людини на сприйняття слова, то не залишиться жодного сумніву в його магічних властивостях» (Бабич, *Магія* 356). Таку «магію» породжують слово і той, хто ним майстерно володіє, тому, безперечно, актуальними стануть подальші студії мовної індивідуальності Н. Бабич.

Висновки та перспективи досліджень. Отже, аналіз лінгвостилістичних наукових та науково-методичних праць Н. Бабич засвідчив високий рівень розуміння теоретичних і практичних проблем, пов'язаних як із теорією стилів, так і з функціонуванням окремих мовних одиниць різних рівнів, різноманіття тематики і проблематики досліджень, наявність оригінального наукового мовомислення і хист непересічної мовотворчості. Перспективними вважаємо студії реалізації мовної особистості Н. Бабич як науковця, створення мовного портрета мовознавиці, яка, безперечно, є носієм української елітарної мовленнєвої культури.

Список використаної літератури

- Бабич, Надія. *Практична стилістика і культура української мови*. Львів: Світ, 2003.
- Бабич, Надія. *І свого слова доточу: Роздуми з нагоди*. Чернівці: Рута, 2004.
- Бабич, Надія. *Небайдужим поглядом: Публіцистика різних років*. Чернівці: Букрек, 2008.
- Бабич, Надія: *бібліографічний покажчик*, упоряд. Н. М. Загородна. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2018.
- Бабич, Надія. *Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки*. Чернівці: Букрек, 2009.
- Бабич, Надія. *Магія слова для всього живого: Мовно-народознавчі наукові студії*. Чернівці: Букрек, 2012.
- Богдан, Світлана. *Методи й методика лінгвостилістичних досліджень: методичні рекомендації для слухачів і керівників секції української мови*. Луцьк, Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2011.
- Романченко, Алла. «Елітарна мовна особистість: критерії виокремлення». *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*, № 3, 2018, с. 219–22.

References

- Babych, Nadiia. *Praktychna stylistyka i kultura ukraïnskoi movy*. Lviv: Svit, 2003.
- Babych, Nadiia. *I svoho slova dotochu: Rozdumy z nahody*. Chernivtsi: Ruta, 2004.
- Babych, Nadiia. *Nebaiduzhym pohliadom: Publitsystyka riznykh rokiv*. Chernivtsi: Bukrek, 2008.
- Babych, Nadiia: *bibliografichni pokazhchyk*, edited by N. M. Zahorodna. Chernivtsi: Chernivetskyi natsionalnyi universytet, 2018.

- Babych, Nadiia. *Bohoslovskyi styl ukrainskoi movy u konteksti stylistychnoi nauky*. Chernivtsi: Bukrek, 2009.
- Babych, Nadiia. *Mahiia slova dlia vsoho zhyvoho: Movno-narodoznavchi naukovi studii*. Chernivtsi: Bukrek, 2012.
- Bohdan, Svitlana. *Metody y metodyka linhvostylistychnykh doslidzhen: metodychni rekomendatsii dlia slukhachiv i kerivnykiv seksii ukrainskoi movy*. Lutsk, Volynskiy natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky, 2011.
- Romanchenko, Alla. "Elite Language Personality: Criteria for distinguishing". *Scientific journal of the Lviv State University of Life Safety "Philological Periodical of Lviv"*, no, 3, 2018, pp. 219-22.

Стаття надійшла до редколегії 11.08.2018